

Sygn. akt III AUa 1470/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 kwietnia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Alicja Podlewska (spr.)
Sędziowie:	SSA Bożena Grubba SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń
Protokolant:	sekr. sądowy Sylwia Gruba

po rozpoznaniu w dniu 11 kwietnia 2018 r. w Gdańsku

sprawy B. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 11 lipca 2017 r., sygn. akt VII U 2380/17

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Gdańsku VII Wydziałowi Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach procesu za postępowanie apelacyjne.

SSA Bożena Grubba SSA Alicja Podlewska SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń

Sygn. akt III AUa 1470/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 4 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu B. C. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 965), dalej: ustawa pomostowa.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony B. C., wnosząc o zmianę spornej decyzji. Wskazał, iż w okresie od 28 września 1995r. do 29 maja 2009r. pracował w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w Stoczni (...) S.A. na stanowisku monter kadłubów okrętowych.

W odpowiedzi na odwołanie ubezpieczonego pozwany organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podtrzymując stanowisko jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 11 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał ubezpieczonemu B. C. prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 grudnia 2016r.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na następujących ustaleniach i rozważaniach:

Ubezpieczony B. C., urodzony w dniu (...), z zawodu monter kadłubów okrętowych, w dniu 6 grudnia 2016 r. złożył do pozwanego organu rentowego wniosek o przyznanie prawa do emerytury pomostowej. Wiek 60 lat ubezpieczony ukończył w dniu (...) Nie pozostaje on w stosunku pracy.

W toku postępowania przed organem rentowym ubezpieczony udowodnił staż sumaryczny 33 lata, 11 miesięcy i 25 dni – w tym 33 lata, 2 miesiące i 8 dni okresów składkowych oraz 9 miesięcy i 17 dni okresów nieskładkowych – jak również staż pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w wymiarze 16 lat, 1 miesiąca i 6 dni.

W ocenie pozwanego organu rentowego ubezpieczony nie wykonywał po dniu 31 grudnia 2008r. pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy pomostowej.

Zaskarżoną w sprawie decyzją z dnia 4 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu B. C. prawa do emerytury pomostowej. W uzasadnieniu decyzji wskazano, iż ubezpieczony po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych.

Ubezpieczony w okresie od 28 września 1995r. do 29 maja 2009r. zatrudniony był w S. (...) w G. na pełen etat. W okresie zatrudnienia wykonywał pracę pracownika szkolnego na kursie monter kadłubów okrętowych (od 29 września 1995r. do 11 października 1995r. i od 12 października 1995r.) praktykanta w zawodzie monter kadłubów okrętowych (od 21 listopada 1995r. do 29 lutego 1996r.), monter kadłubów okrętowych (od 1 marca 1996r. do 22 września 2002r., od 24 września 2002r. do 13 października 2002r., od 15 października 2002r. do 22 grudnia 2002r., od 1 stycznia 2003r. do 21 grudnia 2003r., od 23 grudnia 2003r. do 29 maja 2009r).

W dniu 23 września 2002r, 14 października 2002 r., od 23 do 31 grudnia 2002r. oraz w dniu 22 grudnia 2003r. korzystał z urlopu bezpłatnego.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach rentowych w aktach sprawy oraz aktach osobowych, których prawdziwość nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd również nie znalazł podstaw do kwestionowania ich wiarygodności z urzędu. Ustalenia faktyczne Sąd poczynił w oparciu o dokumentację dostarczoną przez strony. Dowód z dokumentów zgromadzonych w sprawie w zakresie w jakim posłużyły do ustalenia stanu faktycznego Sąd uznał za w pełni wiarygodny, gdyż dokumenty te nie budziły żadnych wątpliwości i nie były przez strony kwestionowane. Dowody w postaci dokumentów urzędowych Sąd ocenił na podstawie art. 244 § 1 k.p.c. ustalając, że skoro w toku procesu nie zostały skutecznie podważone, stanowią świadectwo tego, co zostało w nich urzędowo poświadczane. Powyższe dowody układają się zdaniem Sądu w spójną całość, wzajemnie się potwierdzając lub uzupełniając. Nie były też kwestionowane przez strony i Sąd dał im wiarę w całej rozciągłości.

Sąd Okręgowy wskazał, iż zgodnie z art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2015 r. poz. 965 j.t. ze zm.), dalej: ustawa pomostowa, prawo do emerytury pomostowej, z uwzględnieniem art. 5-12, przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Zgodnie art. 3 wskazanej ustawy prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy (ust 1). Czynniki ryzyka, o których mowa w ust. 1, są związane z następującymi rodzajami prac: 1) w szczególnych warunkach determinowanych siłami natury: a) prace pod ziemią, b) prace na wodzie, c) prace pod wodą, d) prace w powietrzu; 2) w szczególnych warunkach determinowanych procesami technologicznymi: a) prace w warunkach gorącego mikroklimatu - prace wykonywane w pomieszczeniach, w których wartość wskaźnika obciążenia termicznego WBGT wynosi 28 °C i powyżej, przy wartości tempa metabolizmu pracownika powyżej 130 W/m², b) prace w warunkach zimnego mikroklimatu - prace wykonywane w pomieszczeniach o temperaturze powietrza poniżej 0 °C, c) bardzo ciężkie prace fizyczne - prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 8.400 kJ, a u kobiet - powyżej 4.600 kJ, d) prace w warunkach podwyższonego ciśnienia atmosferycznego, e) ciężkie prace fizyczne związane z bardzo dużym obciążeniem statycznym wynikającym z konieczności pracy w wymuszonej, niezmienniej pozycji ciała; przy czym ciężkie prace fizyczne to prace powodujące w ciągu zmiany roboczej efektywny wydatek energetyczny u mężczyzn - powyżej 6.300 kJ, a u kobiet - powyżej 4.200 kJ, a prace w wymuszonej pozycji ciała to prace wymagające znacznego pochylenia i (lub) skręcenia pleców przy jednoczesnym wywieraniu siły powyżej 10 kG dla mężczyzn i 5 kG dla kobiet (wg metody OWAS pozycja kategorii 4) przez co najmniej 50 % zmiany roboczej (ust 2). Prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy (ust 3). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 1 (ust. 4). Za pracowników wykonujących prace o szczególnym charakterze uważa się pracowników wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy, w pełnym wymiarze czasu pracy, prace, o których mowa w ust. 3 (ust. 5). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach uważa się także ubezpieczonych z tytułu działalności twórczej lub artystycznej tancerzy zawodowych, wykonujących po dniu wejścia w życie ustawy prace związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym (ust. 6). Za pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze uważa się również osoby wykonujące przed dniem wejścia w życie ustawy prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 7).

Natomiast w myśl art. 15 ust. 1 wskazanej ustawy prawo do emerytury pomostowej powstaje z dniem spełnienia warunków wymaganych do nabycia tego prawa.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 i 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 887 j.t. ze zm.), dalej: ustawa emerytalna, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r. będącym pracownikami zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 (ust. 1), gdzie wiek emerytalny, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Przepisami dotychczasowymi, do których odsyła ustawa emerytalna jest tu rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. nr 8 poz. 43), dalej: rozporządzenie.

Zgodnie z wykazem A dział III pozycja 90, stanowiącym załącznik do wskazanego powyżej rozporządzenia, pracą w szczególnych warunkach są Prace wykonywane bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach i przy nabrzeżach.

Z kolei zgodnie z Załącznikiem nr do ustawy pomostowej w punkcie 29 do pracy w szczególnych warunkach zalicza się Prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.).

Zdaniem Sądu I instancji, z ustalonego stanu faktycznego wprost wynika, że ubezpieczony wykonywał po 31 grudnia 2008r. pracę w warunkach szczególnych, tj. pracę monterka kadłubów okrętowych. Sam fakt niewskazania jej w zaświadczeniu pracodawcy nie pozbawia ubezpieczanego do uprawnień wynikających z wykonywaniem tego rodzaju pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, wobec udowodnienia wykonywania stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze, ubezpieczony B. C. spełnił wszystkie przesłanki dla nabycia emerytury pomostowej, ponieważ osiągnął 60 rok życia, na dzień złożenia wniosku udokumentował okres składkowy i nieskładkowy w wymiarze 25 lat, rozwiązał stosunek pracy, a także spełnił przesłankę udokumentowania stażu co najmniej 15 lat pracy wykonywanej w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze po 31 grudnia 2008r. .

W konkluzji Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. w związku z cytowanymi wyżej przepisami zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 4 stycznia 2017r. i przyznał ubezpieczonemu B. C. prawo do emerytury pomostowej od dnia 1 grudnia 2016r.

Apelację od wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, zaskarżając go w całości i zarzucając naruszenie przepisów:

- art. 4, art. 49 w związku z art. 29, art. 32 i art. 35, art. 38 i art. 51 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych poprzez błędne przyjęcie, iż wnioskodawca spełnia wymogi ustawowe uzasadniające przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej.

- naruszenie przepisu postępowania - art. 233 § 1 k.p.c. poprzez brak wszechstronnego wyjaśnienia okoliczności sprawy skutkujące niewłaściwą oceną stanu faktycznego, co w konsekwencji doprowadziło do przyznania ubezpieczonemu prawa do emerytury pomostowej.

Wskazując na powyższe pozwany wniósł o uwzględnienie apelacji i zmianę zaskarżonego wyroku w całości poprzez oddalenie odwołania ubezpieczonego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

W uzasadnieniu skarżący podniósł, że ubezpieczony nie spełnia przesłanek uzasadniających przyznanie mu prawa do emerytury pomostowej ani na podstawie art. 4 ustawy pomostowej (ze względu na fakt, iż nie udowodnił, aby wykonywał prace w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze po 2008 r. w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy pomostowej), ani na podstawie art. 49 ustawy pomostowej.

W ocenie pozwanego brak podstaw do zaliczenia okresu zatrudnienia ubezpieczonego od 1 stycznia 2009 r. do 29 maja 2009 r. jako okresu pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy pomostowej, uzasadniającego przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 w/w ustawy. Sąd doszedł do przekonania, że sam fakt, iż w w/w okresie wnioskodawca będąc zatrudnionym na stanowisku monterka kadłubów okrętowych i wykonując pracę wymienioną w wykazie A dział III poz. 90 przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r., tj. prace wykonywana bezpośrednio przy budowie i remoncie statków na stanowiskach znajdujących się na tych statkach, pochylniach, dokach i przy nabrzeżach, to należy zaliczyć w/w okres pracy do okresów pracy wykonywanej w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy pomostowej i że wykonywana praca jest tożsama z pracą wymienioną, w załączniku nr 1 pkt 29 ustawy o emeryturach pomostowych tj. pracą bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.). Tymczasem, aby wnioskodawca spełniał przesłanki do przyznania prawa do emerytury na podstawie art. 4 musi wykazać, że po dniu 31 grudnia 2008r. chociaż 1 dzień przepracował jako dzień pracy wykonywanej w szczególnych warunkach z powołaniem się na przepisy ustawy pomostowej (na stanowisku pracy wymienionym w zał. nr 1 lub nr 2 do ustawy pomostowej).

Skarżący wskazał, iż Sąd w postępowaniu nie ustalił, czy praca jaką wykonywał wnioskodawca S. (...) od dnia 1 stycznia 2009r. do 29 maja 2009r. była pracą przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją, tj. na stanowisku pracy wymienionym w załączniku 1 pod lp. 29 do ustawy pomostowej.

Pozwany podniósł, iż w załącznikach do ustawy pomostowej nie została wymieniona jako praca w warunkach szczególnych praca na którą powołuje się ubezpieczony i sąd, a która została wymieniona w wykazie A, dziale III poz. 90 przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. W załączniku nr 1 do ustawy pomostowej wymienione zostały pod lp. 29 prace bezpośrednio przy malowaniu, nitowaniu lub montowaniu elementów wyposażenia w pomieszczeniach o bardzo małej kubaturze z utrudnioną wentylacją (podwójne dna statków, zbiorniki, rury itp.). Ubezpieczony zatem nie spełnia ustawowych przesłanek uzasadniających przyznanie prawa do emerytury pomostowej.

W ocenie pozwanego, z akt osobowych ubezpieczonego nie wynika, aby praca wnioskodawcy była pracą w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów art. 3 ust 1 i 3 ustawy pomostowej na stanowiskach pracy wymienionych w załączniku 1 lub 2 do ustawy pomostowej. Sąd pierwszej Instancji nie przeprowadził dowodu z zeznań świadków na ustalenie charakteru pracy ubezpieczonego. Zaś ustalony przez Sąd charakter pracy wnioskodawcy nie odpowiada pracom wymienionym w zał. nr 1 lub nr 2 do ustawy pomostowej. W sprawie brak jest także potwierdzenia poświadczonego przez pracodawcę że wnioskodawca wykonywał pracę wymienioną w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych, zgodnie z art. 51 ustawy pomostowej

Pozwany podał, iż zgodnie z art. 29 ustawy pomostowej tworzy się Fundusz Emerytur Pomostowych „FEP”, który jest państwowym funduszem celowym powołanym w celu finansowania emerytur pomostowych „a przychody FEP pochodzą między innymi ze składek na FEP (art. 30 ustawy pomostowej) opłacanych obowiązkowo przez płatnika składek za pracowników wykonujących prace w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy pomostowej(art. 35 ustawy pomostowej). Wyплаты emerytur pomostowych są finansowane ze środków zgromadzonych w FEP (art. 32 ustawy). W przedmiotowej sprawie zakład pracy nie zgłosił wnioskodawcy do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jako pracownika zatrudnionego w warunkach szczególnych (adnotacja na k. 29 akt EPOM). Pracodawca dokonuje

takiego zgłoszenia na drukach ZUS ZSWA (zgłoszenie danych o pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, zgodnie z art. 38 ustawy pomostowej). Nie opłacił zatem należnych składek na FEP.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Przedmiotem sporu było prawo B. C. do emerytury pomostowej, a konkretnie sporne było wyłącznie czy ubezpieczony legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze wymaganym do nabycia tego prawa.

Pozwany decyzją z dnia 4 stycznia 2017 r. odmówił tego prawa na podstawie art. 4 ustawy z dnia 19.12.2008 o emeryturach pomostowych (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 664 ze zm. –dalej „uep”), gdyż ustalił, iż ubezpieczony legitymuje się 15 letnim stażem pracy w warunkach szczególnych ale nie wykonywał po 31 grudnia 2008 r. pracy w szczególnym warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 ustawy. Do tego stażu po 31 grudnia 2008r. pozwany nie zaliczył ubezpieczonemu okresy zatrudnienia w S. (...) (od 1 stycznia 2009 r. do 29 maja 2009r.), gdyż zakład pracy nie zgłosił go do ZUS jako pracownika zatrudnionego w warunkach szczególnych.

Przesłanki warunkujące prawo do emerytury pomostowej zostały szczegółowo określone w ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych w art. 4 i art. 49 uep.

Zgodnie z art. 4 uep, prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) urodził się po dniu 31 grudnia 1948 r.;
- 2) ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- 3) osiągnął wiek wynoszący co najmniej 55 lat dla kobiet i co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- 4) ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- 5) przed dniem 1 stycznia 1999 r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- 6) po dniu 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- 7) nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

W myśl art. 49 uep, prawo do emerytury pomostowej przysługuje również osobie, która: 1) po dniu 31 grudnia 2008 r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lubo szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3; 2) spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12; 3) w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Zarówno w art. 4 jak i w art. 49 ustawy ustawodawca wyraźnie zaznaczył, że prawo do emerytury pomostowej nabywa ubezpieczony po spełnieniu wszystkich przesłanek w nich wskazanych.

Stosownie do art. 4 3 ust 1 uep, prace w szczególnych warunkach to prace związane z czynnikami ryzyka, które z wiekiem mogą z dużym prawdopodobieństwem spowodować trwale uszkodzenie zdrowia, wykonywane w szczególnych warunkach środowiska pracy, determinowanych siłami natury lub procesami technologicznymi, które

mimo zastosowania środków profilaktyki technicznej, organizacyjnej i medycznej stawiają przed pracownikami wymagania przekraczające poziom ich możliwości, ograniczony w wyniku procesu starzenia się jeszcze przed osiągnięciem wieku emerytalnego, w stopniu utrudniającym ich pracę na dotychczasowym stanowisku; wykaz prac w szczególnych warunkach określa załącznik nr 1 do ustawy.

Natomiast przepis art. 3 ust 3 uep stanowi, iż prace o szczególnym charakterze to prace wymagające szczególnej odpowiedzialności oraz szczególnej sprawności psychofizycznej, których możliwość należytego wykonywania w sposób niezagrażający bezpieczeństwu publicznemu, w tym zdrowiu lub życiu innych osób, zmniejsza się przed osiągnięciem wieku emerytalnego na skutek pogorszenia sprawności psychofizycznej, związanego z procesem starzenia się; wykaz prac o szczególnym charakterze określa załącznik nr 2 do ustawy.

Zgodnie z utrwaloną wykładnią art. 49 uep, zaprezentowaną w orzecznictwie (vide np. wyrok SN II UK 373/15 z dnia 25 października 2016r. Lex nr 21777086), osoba ubiegająca się o emeryturę pomostową, która po dniu 31 grudnia 2008 r. nie kontynuuje pracy w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych i legitymuje się w związku z tym jedynie stażem pracy "szczególnej" według poprzednio obowiązujących przepisów, może nabyć prawo do tej emerytury jedynie wówczas, gdy dotychczasowy staż pracy można kwalifikować jako pracę w warunkach szczególnych lub o szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy o emeryturach pomostowych (por. także wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 13 marca 2012 r., II UK 164/11, OSNP 2013 nr 5-6, poz. 62, z dnia 22 lipca 2013 r., III UK 106/12, LEX nr 1555688, czy z dnia 4 grudnia 2013 r., II UK 159/13, LEX nr 1405231).

Z powyższych przepisów wynika zatem, iż warunkiem nabycia przez ubezpieczonego prawa do emerytury pomostowej na podstawie art. 4 uep niezbędnym było wykazanie przez niego, iż po 31 grudnia 2008 r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3. Gdyby ubezpieczony nie spełniał tego warunku, musiałby wykazać, iż praca wykonywana przez niego w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze przed 01 stycznia 2009 r. jest również pracą w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 uep.

Apelacja słusznie zarzuca, iż ustalenia Sądu I instancji, iż ubezpieczony po 31 grudnia 2008 r. pracował w warunkach szczególnych wymienionych w załączniku nr 1 do uep - poz. 29, są dowolne, bo nie znajdują żadnego potwierdzenia w materiale zgromadzonym w sprawie. Z tych samych przyczyn za dowolne należało uznać ustalenie Sądu Okręgowego, iż ubezpieczony pracował w S. (...) w warunkach szczególnych wymienionych w załączniku nr 1 do uep - poz. 29, również w okresie od 28 września 1995 r. do 31 grudnia 2008r. Sąd I instancji nie przeprowadził w tym zakresie żadnego postępowania dowodowego, mimo iż była to okoliczność sporna, którą ubezpieczony chciał wykazać zeznaniami świadków zawnioskowanymi w odwołaniu (wobec braku dokumentacji potwierdzającej pracę w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze w rozumieniu art. 3 ust 1 i 3 uep). Brak jest podstaw, aby bez dokonania ustaleń co rzeczywistego charakteru zatrudnienia ubezpieczonego w S. (...) okresie przyjąć a priori, iż praca na stanowisku monterka kadłubów okrętowych była pracą, o której mowa w załączniku nr 1 poz. 29. Tym samym za dowolną, bo nie znajdującą oparcia w materiale sprawy, należało również uznać ocenę prawną Sądu I instancji, iż skarżący spełnił wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury pomostowej. Przy czym z uzasadnienia Sądu Okręgowego można się jedynie domyślać, iż w ocenie tego Sądu podstawą nabycia prawa do emerytury pomostowej przez ubezpieczonego był przepis art. 4 uep.

Odnosząc się do zarzutu nieopłacenia przez zakład pracy za ubezpieczonego składki na FEP, przypomnieć należy wykładnię akceptowaną przez Sąd odwoławczy, zaprezentowaną przez Sąd Najwyższy, w uchwale składu 7 sędziów z dnia 28 września 2016 r. (III UZP 10/16, OSNP 2017/4/42, LEX nr 2113358, Prok.i Pr.-wkł. 2017/7-8/53, Prok.i Pr.-wkł. 2017/11/40, www.sn.pl, Biul.SN 2016/9/21, KSAG 2016/4/117), iż nie jest możliwym - przy dokonywaniu oceny oraz charakteru składki na FEP - odwoływanie się do konstrukcji składki w ubezpieczeniu społecznym, w którym obowiązek składkowy jest konsekwencją udzielonej ochrony i ma także wpływ na wysokość oferowanego świadczenia, a składka na ubezpieczenie społeczne pozostaje w bezpośrednim lub pośrednim związku z oczekiwanym świadczeniem (system zdefiniowanej składki albo system zdefiniowanego świadczenia). Takiej zależności nie można

wykazać względem składki na Fundusz Emerytur Pomostowych i emerytury pomostowej, albowiem wśród przesłanek nabycia emerytury pomostowej nie ma wymagania podlegania obowiązkowi opłacania składki na Fundusz Emerytur Pomostowych. Pomimo jednak, iż jak wyjaśnił Sąd Najwyższy, w powołanej uchwale - nie ma bezpośredniej zależności pomiędzy opłaceniem składek na FEP a prawem do świadczenia, zasadnym wydaje się ustalenie, dlaczego pracodawca składek tych nie opłacił, tj. czy wynikało to z jego przeoczenia bądź zaniedbania obowiązków, czy też nie uznawał on pracy wykonywanej przez wnioskodawcę za pracę w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny zauważył również, iż w decyzji z dnia 5 stycznia 2017 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zaliczył ubezpieczonemu 16 lat 1 miesiąc i 6 dni pracy w warunkach szczególnych, nie wskazując jednak wprost, które okresy do stażu tego zaliczył. Okres pracy w S. (...) daje ubezpieczonemu tylko 13 lat 8 miesięcy i 2 dni, zatem prawdopodobnie pozwany do stażu tego doliczył także okres pracy w Spółdzielni Pracy (...), gdzie wnioskodawca był zatrudniony od 20 maja 1991 r. do 28 lutego 1995 r. Wnioskodawca na rozprawie przed Sądem II instancji wskazał, iż pracował tam jako mechanik samochodowy, jednak w aktach brak jest świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych. Nadto, stanowisko takie w ogóle nie jest wymienione w wykazie prac w warunkach szczególnych w ustawie o emeryturach pomostowych. Jeśli więc faktycznie okres ten został wliczony przez ZUS do stażu pracy w warunkach szczególnych, okoliczność ta wyklucza przyznanie wnioskodawcy emerytury pomostowej na podstawie art. 49 ustawy o emeryturach pomostowych, który, jak już wyżej wskazano, nie wymaga wykonywania pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu art. 3 ustawy o emeryturach pomostowych po 31 grudnia 2008 r., jednak jako warunek stawia 15-letni staż pracy w warunkach szczególnych w rozumieniu ustawy o emeryturach pomostowych przed tą datą. W celu ustalenia uprawnień wnioskodawcy do emerytury pomostowej, Sąd I instancji będzie więc musiał także ustalić, jakie okresy zatrudnienia zaliczył ubezpieczonemu ZUS do stażu pracy w warunkach szczególnych.

Mając powyższe na względzie, Sąd Apelacyjny, na zasadzie art. 386 § 4 k.p.c., orzekł jak w sentencji, gdyż wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości.

SSA Alicja Podlewska SSA Bożena Grubba SSA Iwona Krzeczowska-Lasoń